

Verslechtering ruilvoet leidt tot lager inkomen agrarische sector

Ton de Kleijn

Sterke prijsstijgingen van een aantal belangrijke kostenfactoren hebben samen met lagere prijzen in de plantaardige sector geleid tot een verslechtering van de ruilvoet. De toename van de productiewaarde (+2%) van de totale agrarische sector blijft hierdoor ver achter bij die van de productiekosten (+6,5%). Dit resulteert in een daling van toegevoegde waarde en inkomen van de sector als totaal.

Hogere prijzen in veehouderij

In 2011 komt de agrarische productiewaarde uit op 25,3 miljard euro. Dat is 2% meer dan in 2010. De stijging wordt vooral gerealiseerd door een toename van de prijzen van melk en vlees. De prijzen in zowel de akkerbouw als de tuinbouw dalen in 2010. Over alle producten gemeten is er in de agrarische sector gemiddeld sprake van een prijsstijging van ruim 2%. Het productievolume van de land- en tuinbouw daalt in 2011 licht. Over vrijwel de gehele linie daalt de productie. Uitzondering hierop zijn de productie van aardappelen, suikerbieten, uien en die in de varkens- en pluimveehouderij. De waarde van de akkerbouwproductie daalt vooral door lagere prijzen van aardappelen en vooral uien. In de tuinbouw is vooral de glastuinbouw getroffen door lagere prijzen. Zowel voor de groenten als voor de sierteeltproducten dalen de prijzen. Bovendien is ook het volume in deze sectoren in 2011 lager dan in 2010. De productiewaarde van de tuinbouwsector neemt hierdoor met bijna 4% af. De totale productiewaarde van de plantaardige sector zal door de ontwikkeling in de akker- en tuinbouw eveneens met 4% dalen. In de veehouderij stijgt de productiewaarde met ruim 10%, vooral door hogere prijzen. Het volume van de dierlijke productie is, over alle producten heen, vrijwel gelijk aan het voorgaande jaar. De prijsstijging in de veehouderij wordt voor een belangrijk deel gerealiseerd door opnieuw een fors hogere melkprijs. In de intensieve veehouderij is de prijsontwikkeling wisselend. Die voor varkens herstelt na twee jaren van dalende prijzen en ook de prijs van vleeskuikens stijgt. De prijzen van eieren daarentegen zijn fors gedaald.

Tabel 1	Toegevoegde waarde in de agrarische sector (in miljoenen euro)		
	2009	2010 (v)	2011(r)
Brutoproductie	22.799	24.842	25.349
(-) Aangekochte goederen en diensten	15.438	16.069	17.127
(=) Bruto toegevoegde waarde	7.362	8.773	8.222
(-) Afschrijvingen	3.181	3.220	3.219
(+) Saldo lasten en subsidies	296	273	312
(=) Netto toegevoegde waarde	4.476	5.826	5.314
(-) Betaalde factorkosten	3.482	3.640	3.677
(=) Resterend inkomen	994	2.186	1.637

Kosten nemen sterker toe

Net als de productiewaarde neemt ook het bedrag van de aangekochte goederen en diensten toe. De toename is met ruim 6% echter hoger dan die van de productie. Een groot deel van de algemene kosten stijgt met het inflatiepercentage, maar de prijzen van aangekocht mengvoeder en ruwvoer stijgen met meer dan 20%. Verwacht wordt dat de gemiddelde prijzen van energie voor de land- en tuinbouw in 2011 circa 8% hoger zijn dan in 2010. De hoeveelheid verbruikte energie laat door het zachtere weer echter wel een flinke daling zien. Door de hogere energieprijzen stijgen ook de prijzen voor kunstmeststoffen met meer dan een kwart.

Fors lagere toegevoegde waarde en resterend inkomen

Omdat de bruto productiewaarde met ruim 2% toeneemt en de kosten met meer dan 6%, daalt de bruto toegevoegde waarde in 2010 met iets meer dan 6% tot 8,2 miljard euro. Na verrekening van heffingen, subsidies en afschrijvingen moeten hier nog de lonen van werknemers, rente voor geleend vermogen en pacht worden betaald. Uiteindelijk resteert er voor de agrarische sector dan een gezamenlijk inkomen van ruim 1,6 miljard euro. Dat inkomen ligt hiermee een kwart onder dat van 2010, maar nog wel beduidend boven dat van 2009.

Meer informatie:

Rapport 2011-063 *Actuele ontwikkeling van resultaten en inkomens in de land- en tuinbouw in 2011.*